

Godt beite Æ gull verdt

Storfe 2016

Oddbjørn Kval-Engstad

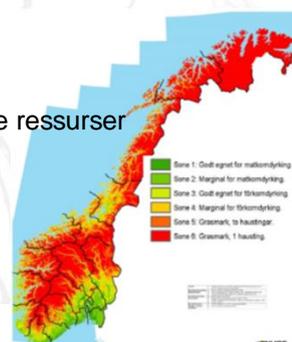
Grovfôrbasert norsk kjøtt

- “ Norge . et grasland . 2/3 av dyrka areal til grovfôr
- “ Grovfôrgrunnet, inkl utmark, vårt beste argument for produksjon av norsk rødt kjøtt
- “ Beite:

Kan gi stort fôropptak

Er normalt vårt billigste fôr

Gir mulighet for å utnytte ikke dyrkbare ressurser

2

Valg av beitestrategi

” Viktige momenter ved valg av beiteopplegg:

Størrelse og kvalitet på beitearealet

Hvor beitearealet ligger . avstand til tun/driftsbygning

Rase og dyretall

Tid for kalving og slakt

Opplegg for annen fôring/tilleggsfôring

Krav/ønske til arbeidsbehov, investeringer m.m.

Beitesystemer

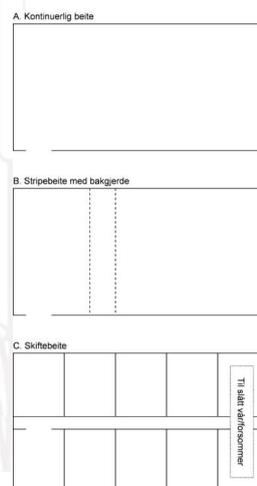
” To hovedformer, med flere varianter :

Kontinuerlig beite

Rotasjonsbeite

” Kombinasjon slått og beite

” Null-beite

Kontinuerlig beite

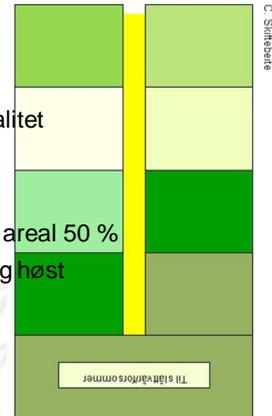
- “ Samme areal beites hele sesongen
- “ Plantene får ingen hviletid
- “ Plantehøgde må holdes relativt låg
- “ Beitetrykk (og gjødsling) avgjørende for beitekvaliteten
- “ Vanlig: redusert førmengde og . kvalitet utover sommeren
 - Godt forsommerbeite
 - Tilleggsfôring påkrevd etter 1-2 mnd.
- “ For få dyr: gjengroing på sikt
- “ For mange dyr: sliter plantedekke . meir ugras
- “ Lite arbeid med gjerdning, og gir dyra ro
- “ Store krav til tilpassing av dyretall og stell av beite for å gi god avkastning

Regulert kontinuerlig beite

- “ Videreutvikling av kontinuerlig
- “ Areal utvides i takt med redusert plantevekst
- “ På dyrka jord høstes gjerne noe av arealet til 1. slått
 - Utsatt gjødsling et alternativ på noe areal
- “ Gjerne 2-3 i stedet for ett skifte
- “ Fortsatt lite arbeid med gjerdning
- “ Bør ha tilleggsfôr tilgjengelig
- “ Avgjørende med tidlig beitestart for rett planteutvikling
 - Beitehøgde 6-8 cm
- “ For lite beite . inn med tilleggsfôring
- “ For mye beite . redusere areal, inn med avpussing

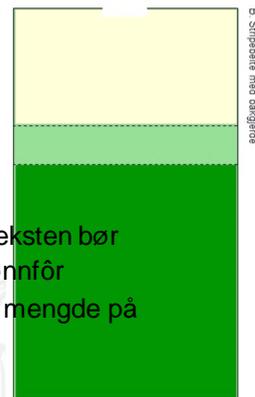
Skiftebeite

- “ Beiteareal deles inn i flere mindre skifter
3-14 skifter . flere skifter gir jevnere vekst og kvalitet
- “ Gir plantene hvile
Vår: 2-3 dager pr skifte, 10-14 dager hvile
Utover sommer: flere skifter, lengre hvile -> øke areal 50 %
Grønnfôr godt egna . trenger mindre hvile, særlig høst
- “ Litt lengre gras enn i kontinuerlig beite
Tidlig beiteslipp best . 8-10 cm gras
Ca 12-15 cm inn på skifte . ut ved 5-8 cm
- “ Bør ha tilleggsgfôr tilgjengelig
- “ Relativt mye arbeid med gjerding og vann
- “ Lettere å styre, men viktig å passe på pussing
- “ God arealutnytting

Stripebeite

- “ Ekstremvariant+av skiftebeite
- “ Dyra får nytt beite minst 1 gang/dag
- “ Riktig utført gis plantene hvile . bakgjerde !
- “ Potensielt høg arealutnytting
- “ Svært aktuelt med begrensa areal og der beiteveksten bør suppleres med anna fôr, eks. slutfôring med grønnfôr
- “ Meget aktuelt ved beite på for langt gras . tildelt mengde på tilpasses nøye, ikke lengre enn dyret
- “ Mest arbeidskrevende metode ang gjerding
Fordelaktig å dele i noen få faste skifter med fast gjerde, slik at hver stripeflytting tar mindre tid
- “ Krever god vurdering av tilvekst, men raskt å vurdere og å endre

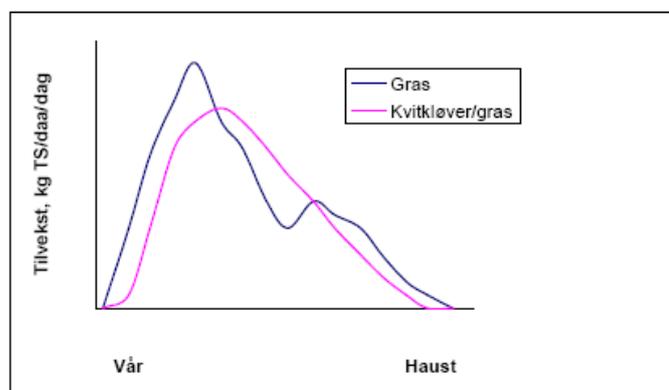
Slått og beite - og Æ nullbeiteÆ

- “ Alle beitesystem kan kombineres med slått på dyrka mark
Også nødvendig pga økende arealbehov utover sommeren
- “ Viktige moment:
 - Slipp dyra på arealet ganske tett etter slått
 - Gir beiteprega planter
 - Må regne om lag 4 uker gjenvekst for å ha godt håbeite
 - Juster gjødslinga til beitenivå
- “ ÆNullbeiteÆ ikke beite, men full innefõring av ferskt fõr. En nødløsning . primært av hensyn til dyra.

Antall skifter / kviletid

- “ God vekst → kort kvileperiode → få skifter
- “ Dårlig vekst → lang kvileperiode → flere skifter
- “ Graset bør være 15 cm ved beiteslipp (vårslipp: 8-10 cm)
- “ Beitet bør ikke bli avbeitet lengre enn ned til 6-8 cm.
- “ Arealkravet dobles fra vår til høst.
Må ha mulighet til maskinell høsting.

Tilveksten varierer i sesongen

Figur 3. Typiske vekstkurver for grasbeite og kløverrike beite.

Grashøyde og kviletid

	Anbefalt grashøyde, cm		Anbefalt hviletid
	Før beiting	Etter beiting	Uker
Mai-juni (1.beiterunde)	8-10	4-6	1-2
Juni-juli	15-20	6-8	3-4
juli-august	15-20	6-8	4-5
September-oktober	10-20	6-8	4-7

Tidlig beiteslipp

- “ Tid for beiteslipp avgjør utviklinga av plantene
 - Viktig å holde planter på vegetativt stadium, dvs slippe tidlig!
- “ Sterkeste vekst på vår og forsommer
 - Lett forvokst beite hvis det skal være +nok+
- “ Slipp på 5-8 cm gras . gunstig for tilvenning til beiting
 - Rask første avbeiting for å rekke over
- “ Seint slipp . planter strekker seg, mot slått, og vekstpunkt utsatt . gir tregere gjenvekst
- “ Ettårig raigras bør pusses maskinelt ved 20-25 cm

Riktig beitetrykk

- “ Antall dyr pr. dekar pr. dag
- “ Rett beitetrykk gir:
 - God utnytting av areal
 - Mindre arbeid med stell av beitet
 - Rolige dyr
- “ Feil beitetrykk gir:
 - Mer ugras
 - Større behov for tilleggsfôring, pussing osv
- “ utfordring: ujevn vekst i forhold til fôrbehov

Praktisk gjødsling av beite

- “ Effekt av gjødsling sterkest på våren
- “ Viktigste tilpasning på våren
 - Relativt kaliumfattig gjødsel
 - Låg/moderat N-mengde: 3-5 kg/daa
 - Obs! på evt behov for fosfor, svovel, selen, mfl.
 - Sterk vårgjødsling + seint slipp = overvokst beite
 - Utsatt gjødsling kan begrense planteveksten litt
- “ Ca 1 kg N/daa pr uke gjennom sesongen, avhengig av avlingspotensiale
 - 3-5 kg N/gjødsling
 - Tilpasning antall skifter og hviletid
- “ Gjødsle lite og ofte . jevnere tilvekst og kvalitet

Ettersommer-/høstgjødsling

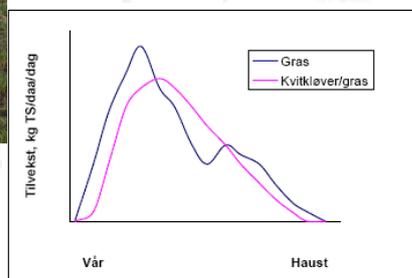
- “ Protein i fôret viktig for tilvekst i dyra . kan oppnås med N-gjødsling eller med kløver
- “ Gjødsling til håbeite har gitt økt tilvekst i fleire fôringsforsøk
- “ Tilvekst er liten på slutten av sesongen, dvs gjødslinga skal være svak
- “ Eng/beite som skal overvintre må ikke gjødsles seint
- “ Grønnfôr (raigras) kan gjødsles 2-3 uker seinere enn engvekster, men liten mengde

Pussing av beite

- ” Formål med pussing:
 - Bli kvitt+vraka gras
 - Spre gjødselruker
 - Stimulere plantene til vegetativ vekst
- ” Beitet bør pusses etter hver avbeiting
- ” Må seinest starte etter 2. avbeiting og før 1. slått

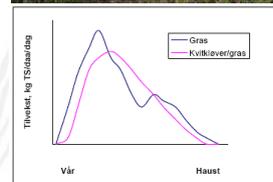
Høstbeite

Figur 3. Typiske vekstkurver for grasbeite og kløverrike b

Høstbeite

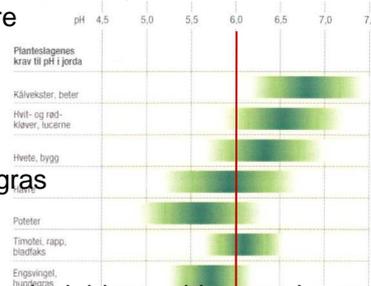
- ” Engplanter som skal overvintre må bygge opp matpakke+
 - Skal ha fred i innvintringa
 - Beite, slått, gjødsling stimulerer ny vekst .
 - matpakke+brukes opp
 - Trenger 3-4 uker, avhengig av vær
 - Ofte i konflikt med periode for hjemmebeite etter fjell-/skogsbeiteperiode
- ” Bruk areal som ikke skal overvintre
- ” Bruk grønnfôrvekster !!!
- ” Rask, skånsom beite etter innvintring kan tåles

Figur 3. Typiske vekstkurver for grasbeite og kvikklever b

Kalking

- ” Kulturplantene trives best ved pH 6
 - Mens (varige) beiter ofte er sure
- ” God kalktilstand gir:
 - Større avling
 - Mer smakelig fôr
 - Bedre konkurransevne mot ugras
- ” Jordartene har ulik bufferevne
 - må kalkes ulikt !
- ” Overflatekalking inntil 3-400 kg/daa gir sjelden problem med avbeiting

Krav til pH i jorda for noen kulturplanter. Mørk grønt felt angir optimalt pH-område.

Indikatorplanter i beite

- “ **Våt jord:** Vassarv, dikesvineblom, knereverumpe, sølvbunke, lyssiv, knappsiv, myrsnelle, engsoleie, krypsoleie, engkarse
- “ **Sur jord:** Linbendel, stemorsblom, åkerreddik, engkvein, sølvbunke, engsyre, småsyre, engmose
- “ **Næringsfattig jord:** Engkvein, raudsvingel, småsyre, følblom, engmose
- “ **Pakka jord:** Tungras, tunrapp, knereverumpe
- “ **Hardt beitepress og mykje trakk:** Vassarve og kjeldeurt, tunrapp og knereverumpe
- “ **Næringsrik jord:** Brennesle
- “ **God pH (+lite gjødsling):** Kløverarter

Øke beiteareal

Foto: Magnhild Aspevik

Godt beite Æ gull verdt

Arealbruk:

- ” Vårslipp på innmarksbeite/kulturbeite
- ” Deretter dyrka beite eller utmarksbeite
- ” Høst: grønnfôrbeite og utgående eng. Gruppér dyra hvis framfôring/ slutfôring.

Stell - fra svensk undersøkelse av praktisk drift:

- ” Tidlig beiteslipp
- ” Oppdelt gjødsling
- ” Hyppig pussing

Takk for oppmerksomheten!

